Παλαιά Διαθήκη - Η πραγματικότητα πίσω από τον μύθο

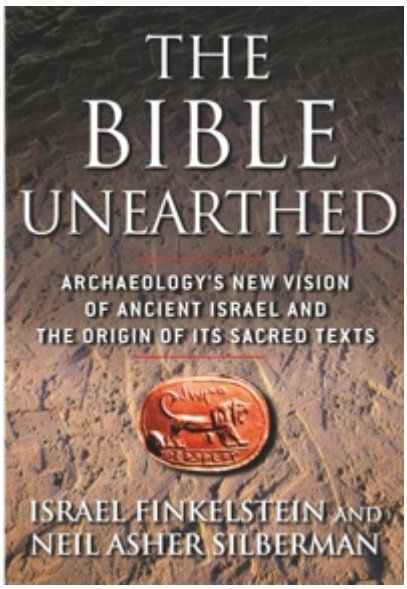
*(**Σημείωση:** Για περιγραφή των εικόνων, αφήστε τον δείκτη του ποντικιού πάνω τους. Για μεγέθυνση των δυσδιάκριτων εικόνων, κάνετε κλικ).*

Γιατί πρέπει να μας ενδιαφέρει η Παλαιά Διαθήκη;

Η Παλαιά Διαθήκη είναι η βάση των τριών γνωστών μονοθεϊστικών θρησκειών. Είναι υποτίθεται θεόπνευστη, και σε αυτή αναφέρονται φοβερά και τρομερά πράγματα που φέρεται να έγιναν από τον Γιαχβέ (τον μεταφρασμένο σαν “Κύριο” στο κείμενο των Εβδομήκοντα), ή για λογαριασμό του. Ήταν το κατεξοχήν απόλυτο ανάγνωσμα σε σχέση με την επιστήμη, την τέχνη, την ιστορία, την κοσμολογία, την θεολογία και την ηθική, για πάνω από μια χιλιετία και ακόμα θεωρείται το κατεξοχήν ηθικό και ιστορικό βιβλίο για εκατομμύρια ανθρώπων.

Η εμφάνιση, υποτίθεται, του Ιησού που επιμένει στην σημασία και ορθότητα του Νόμου και ισχυρίζεται ότι είναι γιος του ίδιου του Γιαχβέ της Παλαιάς Διαθήκης, μας δίνει το έρεισμα να ασχοληθούμε σοβαρά με αυτή και να προσπαθήσουμε να βρούμε στοιχεία αληθείας μέσα στο συνονθύλευμα των κειμένων της. Να καταλάβουμε πως γράφτηκε και γιατί, ποια είναι η σχέση της με την πραγματικότητα και πόσο επηρεάζει τελικά τη γνώση μας, σε ό,τι έχει κτιστεί πάνω σε αυτή, δηλαδή στον Χριστιανισμό που μας απασχολεί ιδιαίτερα, αφού καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ιδεολογία της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας .

Οδηγός μας θα είναι το βιβλίο των Israel Finkelstein, καθηγητή Αρχαιολογίας στο πανεπιστήμιο του Tel Aviv και του Neil Asher Silberman, εκδότη του περιοδικού Archaeology Magazine με τίτλο "The Bible Unearthed" μεταφρασμένο στα Ελληνικά από τις εκδόσεις Κάκτος σε μετάφραση Στ. Κωνσταντινέα με τον τίτλο "ΒΙΒΛΟΣ – Η Αλήθεια πίσω από τις Ανασκαφές".

Κατά "τας γραφάς"

Οι Εβραίοι λοιπόν, σύμφωνα με τις γραφές τους, σταθεροποιήθηκαν κοντά στις ελληνικές πόλεις της Πενταπόλεως, από την μια ελκυόμενοι από τον πολιτισμό τους και από την άλλη επιβουλευόμενοι τον πλούτο και την δύναμή τους, μετά από μια περιπέτεια με θαυμαστά στοιχεία στην Αίγυπτο και ακολουθώντας τα αχνάρια των πατριαρχών τους και καθοδηγούμενοι υποτίθεται από τον θεό τους.

Τα βιβλία αυτά και η επικράτηση του μοναδικού και ζηλιάρη θεού τους, ήταν το όπλο να κρατήσουν τα πρόβατα του Ισραήλ από την λογική ενσωμάτωσή τους σε ένα ανώτερο πολυθεϊστικό πολιτισμό που βρισκόταν στα παράλια, κατηγορώντας τον πολιτισμό αυτό ως ανήθικο και καλώντας συνέχεια τον ζηλιάρη Ιεχωβά να τιμωρήσει τους κακούς Φιλισταίους και γενικά τους κακούς ειδωλολάτρες Εβραίους που τους ακολουθούσαν.

Οι διαφορές στο γλωσσικό ύφος οδήγησαν σε αλληλοεπικαλούμενες στρώσεις κειμένων ιδιαίτερα της Τορά (Πεντάτευχος) με πέντε διακριτές χρονολογήσεις.

Η πρώτη θα πρέπει να ξεκίνησε τέλη του 8ου αι. π.Κ.Ε., βασικά του 7ου (ομάδα κειμένων "J"), είναι και αυτή που αναφέρεται το τετραγράμματο όνομα του Γιαχβέ και αναφέρεται στο βασίλειο του Νότου (Ιούδα).

Η δεύτερη (ομάδα κειμένων "Ε") μετά τον 8ο αι. π.Κ.Ε. μάλλον από το βασίλειο του Βορά (Ισραήλ). Όπου ο Θεός αναφέρεται σαν Ελοχείμ, το οποίο είναι ο πληθυντικός του Ελ (θεός), που δείχνει ότι δεν μιλούσαν για έναν θεό αλλά για πολλούς θεούς, άρα ήταν επηρεασμένοι από τον πολυθεϊσμό. Αυτό ενισχύεται τόσο από τις κατάρες από το ιερατείο του Νότου (Ιούδα) για αυτούς όσο και από τους

περιδιαβαίνοντες τροβαδούρους-προφήτες (που αργότερα η λέξη "προφήτης" πήρε και την σημερινή της έννοια, αρχικά πρέπει να ήταν ο αοιδός).

Η τρίτη ομάδα (JE) είναι καταγραφές νεότερες του 7ου αι. από το ιερατείο που αναμιγνύει αυθαίρετα τις παλαιότερες καταγραφές, δίνοντας μια δήθεν προφητική τάση σε γεγονότα που έχουν ήδη συμβεί (κάτι που συνεχίστηκε και αργότερα).

Η τέταρτη ομάδα (D) είναι σειρά νόμων, με σκοπό την ομογενοποίηση των θρησκευτικών τάσεων, δείχνει σταθεροποίηση του Ιεχωβά σαν μοναδικού θεού και επιπλέον το ιδεολόγημα της αυθαίρετης ληστρικής κατάκτησης της Παλαιστίνης (Γη της Επαγγελίας) με εντολή του ίδιου του θεού τους για τον εκλεκτό λαό του. Περιλαμβάνει όλο το Δευτερονόμιο.

Τέλος, είναι η ομάδα κειμένων "P". Στα τέλη του 5ου αι. όταν το ιερατείο τους ήταν εκτοπισμένο στην Βαβυλώνα. Είναι αυστηρά ιερατικά κείμενα, επηρεασμένα έντονα από τους σουμεριακούς και ακαδικούς μύθους. Περιλαμβάνει την αρχή και τμήματα της Γενέσεως, της Εξόδου, των Αριθμών και ολόκληρο το Λευιτικό. Ολοκληρώνει το κείμενο όπως το ξέρουμε σήμερα, βάζοντας την αρχή του και την κοσμολογία του. Στο παράρτημα Α' στο τέλος του κειμένου, υπάρχουν ενδεικτικά κάποια κείμενα και πως έχει γίνει η διαστρωμάτωση από τις διάφορες επικαλύψεις και προσθήκες.

Η ιδεολογία λοιπόν των κειμένων στο σύνολο τους είναι:

- Η συσπείρωση όλων των Εβραίων κάτω από την καθοδήγηση και τις αυστηρές εντολές του Γιαχβέ, δηλαδή του ιερατείου του.
- Η κατηγορία κατά των Φιλισταίων και του Ελληνικού Πολιτισμού που είχαν και ήταν από ό,τι φαίνεται ιδιαίτερα ελκυστικός στον λαό, στους ηγέτες του βόρειου βασιλείου του Ισραήλ, και συχνά και του νότιου του Ιούδα, μάλιστα προς όνειδος του ιερατείου γινόντουσαν πολλοί μικτοί γάμοι.
- Η αιτιολόγηση των ληστρικών επιδρομών τους κατά των Φιλισταίων και των αλλόδοξων ως θέλημα του θεού τους, τους οποίους όμως ποτέ δεν κατάφεραν να εκτοπίσουν.
- Οι εθνικές διεκδικήσεις των Εβραίων σε σχέση με όλους τους γείτονες τους αλλά και μεταξύ τους.

Το κλασικό μοτίβο που επαναλαμβάνεται στην προσπάθεια μαντρώματος του λαού

αυτού, είναι: Διαθήκη, επαγγελία, αποστασία, απειλές-τιμωρία, μεταμέλεια και συγχώρεση. Οι Εβραίοι συνέχεια προδίδουν την εμπιστοσύνη του Γιαχβέ και για αυτό πέφτουν στα χέρια των εχθρών, αλλά όταν μεταμελούνταν, έρχονται απρόσμενοι ήρωες που στέλνει ο ίδιος ο Γιαχβέ, οι οποίοι θα τους σώσουν, για να συνεχιστεί αενάως το μοτίβο αυτό.

- Η καταδίκη των βασιλέων και του λαού του κοσμοπολίτικου Ισραήλ (του βόρειου βασιλείου των 10 φυλών) που σε αντίθεση με τον λαό του συντηρητικού Ιούδα (νότιο βασίλειο των 2 φυλών) δεν έμειναν πιστοί στον Γιαχβέ και προέβησαν σε "ακολασίες" μέχρι που επέφεραν πάνω τους την οργή του ίδιου του Γιαχβέ.
- Εντολές ραδιουργίας και πονηριάς μέσω της απόδοσής τους στον Θεό ή στους κύριους ήρωες πάλι καθοδηγούμενους από τον Θεό. Ραδιουργίες και τεχνουργήματα με τραγικές συνέπειες στους αντιπάλους για την δημιουργία ένδοξης ιστορίας στο πλαίσιο ενός σχεδίου του Γιαχβέ για αυτούς.

Αντίθετα με το κακό Ισραήλ του Βορρά με κέντρο την Σαμάρεια, το βασίλειο του Ιούδα του Νότου με κέντρο την Ιερουσαλήμ, είναι το καλό κράτος, που όταν οι βασιλείς του δεν παρασύρονταν από την ειδωλολατρία, έβγαινε νικητής στις διαφορές με τον Βορρά ή τους Φιλισταίους. Αντίθετα όταν παρασυρόντουσαν στα "βδελύγματα" της ειδωλολατρίας ερχόντουσαν καταστροφές (Στο παράρτημα 2 φαίνεται ποιοι ήταν ειδωλολάτρες και ποιοι όχι). Μάλιστα αυτό το βασίλειο χάρη στην βοήθεια του Γιαχβέ, επιβίωσε όταν από τις αμαρτίες του Βορρά αυτός κατακτήθηκε από τους Ασσύριους. Αλλά ακόμα και το Νότιο Βασίλειο έπαθε τα ίδια όταν προσχώρησε στην ειδωλολατρεία και διαλύθηκε από τους Βαβυλώνιους.
Ο Finkelstein στο βιβλίο του έχει όλη την βασική "ιστορία" όπως την περιγράφει η Βίβλος ανά περίοδο, πριν παρουσιάσει τα αρχαιολογικά και ιστορικά ευρήματα που επιβεβαιώνουν ή αναιρούν τα γραφόμενα. Φυσικά τα συμπεράσματα πέρα από τα ευρήματα είναι του ίδιου του Israel Finkelstein, που ως Ισραηλίτης σίγουρα τα βλέπει από την δική του σκοπιά χωρίς να παύουν να έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Κατά την Ιστορία και την Αρχαιολογία

Χιλιάδες αρχαιολόγοι έψαχναν για να βρουν στοιχεία σχετικά με την επαλήθευση των θαυμαστών συμβάντων στην Παλαιά Διαθήκη, και αρχικά όντως έβρισκαν στοιχεία και τα ταύτιζαν με τις αντίστοιχες τοποθεσίες, αποδεικνύοντας την "αλάνθαστη" θεϊκά κατευθυνόμενη ιστορία. Με την εξέλιξη όμως της ραδιοχρονολόγησης και των νέων μεθόδων έρευνας και διάκρισης, διαπιστώθηκε

ότι η ταύτιση χρονολογικά με γεγονότα της Βίβλου όπως αναφέρονται, είναι από δύσκολη έως αδύνατη. Έτσι μεγάλη μερίδα των αρχαιολόγων άρχισε να ψάχνει στοιχεία για το παρελθόν της περιοχής ανεξάρτητα από την επιβεβαίωση τους από τις “γραφές” και τα αποτελέσματα είναι ενδιαφέροντα όταν έρχεσαι εκ των υστέρων να βρεις την όποια σύνδεση.

Σχετικά με τους πατριάρχες:

- Οι καμήλες εξημερώθηκαν σαν φορτηγά ζώα στο τέλος της 2ης χιλιετίας, και δεν χρησιμοποιήθηκαν ευρέως στην Εγγύς Ανατολή παρά μόνο μετά το 1000 π.Κ.Ε.
- Η ιστορία για το καραβάνι που μετέφερε τον Ιωσήφ και μετέφερε “αρώματα, μαστίχα και λάβδανο”, δείχνει στο εμπόριο της Ευδαίμονος Αραβίας, που άνθισε με την εποπτεία της Ασσυριακής Αυτοκρατορίας τον 9-8ο αι.
- Η υπόθεση να ήταν η ιστορία στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού δεν ισχύει, γιατί η παρακμή στην Χαναάν έγινε από λόγους τοπικής οικονομίας και κοινωνικών εξεγέρσεων παρά από κύμα εξωτερικής εισβολής. Επίσης, η Ενδιάμεση Εποχή του Χαλκού δεν χαρακτηρίζεται από νομαδισμό. Φυσικά και οι κύριοι τόποι που αναφέρονται στην δράση του όπως η Συχέμ, η Βηρσαβέ και η Χεβρώνα δεν έδωσαν ευρήματα για την εποχή, επειδή ήταν ακόμα ακατοίκητες.
- Η υπόθεση να αναφέρεται στην Μέση Εποχή του Χαλκού πάλι είναι προβληματική, το πρόβλημα εδώ είναι ότι την εποχή αυτή έχουμε εκπληκτικά ευρήματα και μεγάλες και ανθηρές τοιχισμένες πόλεις, ανάκτορα και ναούς όπως η Ασώρ και Μαγεδδώ, η Συχέμ, η Βηθήλ και η Ιερουσαλήμ, όλες οχυρωμένες και σχετικά πλούσιες που λείπουν από την βιβλική αφήγηση.

Η πιθανότητα να είναι μυθικά πρόσωπα του παρελθόντος που έχει να κάνει με όλους τους Χαναναίους ή και τους λαούς της ευρύτερης περιοχής (η ευθύνη της στείρας συζύγου να βρει μια σκλάβα για να γεννήσει τα παιδιά, ήταν κάτι γνωστό

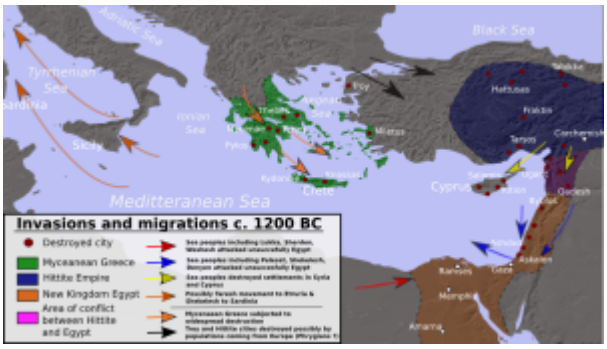
στην περιοχή), είναι κάτι πάρα πάνω από πιθανή. Η ιστορία προφανώς πλήρως επινοημένη για τους σκοπούς που θα αναλυθούν παρακάτω.

Σχετικά με την Έξοδο:

- Από το 1800 π.Κ.Ε. υπήρχαν ξένοι και μάλιστα Χαναναίοι εργάτες στην Αίγυπτο στο Δέλτα του Νείλου, όπου γινόντουσαν εργασίες στις διώρυγες και σε κατασκευές πόλεων, σε μια μόνιμη μεταναστευτική διαδικασία από την Χαναάν προς την Άβαρη. Όπως θα δούμε αυτή η δραστηριότητα ταυτίζεται με τους Υξώς.
- Οι Φιλισταίοι εγκαταστάθηκαν από το Αιγαίο στην Χαναάν με την έλευση του 11ου αι. και ανθούν μέχρι και μετά την έλευση της ασσυριακής περιόδου.
- Τα Γέραρα που ταυτίζονται με το Τελ Χαρόρ, στην εποχή του Σιδήρου ήταν ένα ασήμαντο χωριουδάκι που ανθεί και γίνεται ισχυρό ασσυριακό οχυρό τον 7ο αι. Το ίδιο και για πολλά άλλα βασίλεια και πόλεις που αναφέρονται στην Π.Δ. σαν συμβάντα και γενόμενα τον 13-12ο αι.
- Η μόνη εισβολή από ανατολικά στην Αίγυπτο είναι η εμφάνιση των Υξώς από το 1670. Μόνο που η έρευνα όπως είδαμε και για την Άβαρη πάρα πάνω, δεν έδειξε εισβολή, αλλά σταδιακή μετανάστευση και ειρηνική κατάληψη της εξουσίας. Οι Υξώς τελικά εκδιώχθηκαν από τον Άμωση το 1570, που αφού τους κυνήγησε κατέστρεψε το κυριότερο οχυρό τους το Σαρουχέν κοντά στην Γάζα, που έχει αποδειχθεί και αρχαιολογικά. Το ενδιαφέρον είναι ότι ο Μανέθων δηλώνει ότι αφού οι Υξώς εκδιώχθηκαν από την Αίγυπτο, ίδρυσαν την πόλη της Ιερουσαλήμ και κατασκεύασαν εκεί έναν ναό. Είναι και η πρώτη αναφορά για την Ιερουσαλήμ και πάντα σε σχέση με τους Υξώς που θα τους λέγαμε ίσως πρωτοχαναναίους.
- Η ταύτιση της πόλης Ραμμεσή που αναφέρεται στην Έξοδο, με τον Φαραώ Ραμσή, μας δίνει μια χρονολογία μετά το 1320 (εκατό χρόνια πριν από την χρονολογία της Βίβλου). Η πρώτη όμως αναφορά στην αιγυπτιακή επιγραφική του λαού του Ισραήλ είναι στην εκστρατεία του Μαρνεφθά, υιού του Ραμσή Β΄ στην Χαναάν που ο λαός αυτός αποδεκατίστηκε, στα τέλη του 13ου αι. Είναι και η πρώτη αναφορά της ύπαρξης του Ισραήλ και μάλιστα ως ήδη υπάρχουσας οντότητας στην Χαναάν. Το θέμα είναι ότι η κακή εμπειρία από την εισβολή των Υξώς, ανάγκασε τους Αιγυπτίους να ελέγχουν και να καταγράφουν εξονυχιστικά τα ανατολικά σύνορά τους.
- Τον 13ο αι. η Αίγυπτος κυριαρχούσε στην Χαναάν και ανεβοκατέβαιναν με

άνεση οι στρατιώτες της έως τον Ευφράτη. Ειδικά η χερσόνησος του Σινά με τα οχυρά και τις αποθήκες που είχε στρατοκρατείται (εικ. 3).

- Η αρχαιολογική έρευνα στην έρημο του Σινά όπου υποτίθεται 600.000 άνθρωποι πέρασαν 40 χρόνια, έδειξε ποιμενική δραστηριότητα για την 3η χιλιετία, για την ελληνιστική και την βυζαντινή περίοδο, τίποτα άλλο.
- Αντίθετα, υπάρχουν πάρα πολλές ονοματολογικές αλλά και πραγματικές ομοιότητες με την κατάσταση που επικρατούσε στην Αίγυπτο και την περιοχή της Χαναάν τον 7ο αι. όπως το ανύπαρκτο νωρίτερα, βασίλειο της Εδώμ.

Φαίνεται λοιπόν, ότι η ιστορία της Εξόδου γράφτηκε τον 7ο-6ο αι., εποχή που το βασίλειο του Ιούδα είναι αναγκαστικά δορυφόρος των Αιγυπτίων, με φόντο μυθολογικά στοιχεία που υπήρχαν στην περιοχή της Χαναάν από την δίωξη και καταστροφή των Υξώς, αλλά στην βάση των σύγχρονών τους στοιχείων και με τελείως φανταστικό σενάριο που εξυπηρετούσε κατοπινές ιδεολογικές ανάγκες.

Όπως ξεκαθαρίζουν οι Φινκελστάιν και Σίλμπερμαν:

> *Τα αισθήματα που έτρεφαν για την Αίγυπτο στην ύστερη μοναρχική περίοδο του Ιούδα ήταν πάντα ένα μείγμα θαυμασμού και απέχθειας. Από την μία, η Αίγυπτος υπήρξε πάντα το ασφαλές λιμάνι σε καιρούς δυστυχίας, άσυλο για κάθε φυγάδα και εν δυνάμει σύμμαχος απέναντι σε εισβολές από τον Βορρά. Από την άλλη υπήρχε μόνιμη δυσπιστία και εχθρότητα προς τον ισχυρό νότιο γείτονα, φιλοδοξία του οποίου από τα πρώτα χρόνια ήταν να ελέγχει το ζωτικό χερσαίο πέρασμα προς βορρά... Τώρα ο νεαρός ηγέτης του Ιούδα ήταν έτοιμος να αντιμετωπίσει τον μεγάλο Φαραώ, και οι αρχαίες παραδόσεις από πολλές και διαφορετικές πηγές μετασχηματίζονταν έντεχνα σ' ένα ενιαίο σαρωτικό έπος προς ενίσχυση των πολιτικών στόχων του Ισραήλ...*

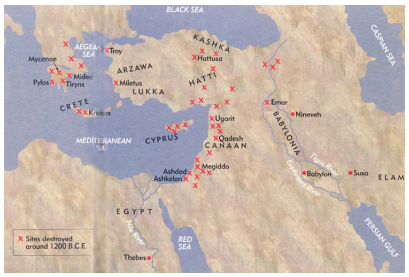
> *Η σάγκα της Εξόδου, δεν είναι ούτε ιστορική αλήθεια ούτε φιλολογική σύνθεση. Είναι μια δυνατή έκφραση μνήμης και ελπίδας, που γεννήθηκε σ' ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο (εννοεί την ανάπτυξη του 7ου αι. τόσο του Ιούδα όσο και*

της Αιγύπτου). Η θαρραλέα αντιμετώπιση του Φαραώ από τον Μωυσή αντικατόπτριζε την αντίθεση ανάμεσα στον νεαρό βασιλιά Ιωσία και στον καινούργιο Φαραώ Νεκώς. Το να περιορίσεις αυτή τη βιβλική εικόνα σε μια συγκεκριμένη χρονολογία ισοδυναμεί με προδοσία του βαθύτερου νοήματος της ιστορίας. Το εβραϊκό Πάσχα (Πέρασμα) αποδεικνύεται πως δεν είναι ένα συγκεκριμένο γεγονός αλλά η συνεχής εμπειρία της εθνικής αντίστασης έναντι των ισχυρών εσαεί.

Η κατάκτηση της Χαναάν

Οι διπλωματικές επιστολές των Φαραώ τον 14ο αι. (περίπου 400 πινακίδες) μας λένε ότι η Χαναάν ήταν υποτελής στους Αιγυπτίους. Στην ουσία ήταν αιγυπτιακή επαρχία με πρωτεύουσα την Γάζα και με φρουρές σε όλο το μήκος της, κάτι που πουθενά στην Βίβλο δεν αναφέρεται, σαν ύπαρξη Αιγυπτίων έξω από τα σύνορά τους. Οι πόλεις αυτές (Ιερουσαλήμ, Συχέμ, Μαγεδδώ, Ασώρ, Λαχίς) δεν ήταν καν πόλεις αλλά διοικητικά κέντρα μιας ελίτ με τον βασιλιά και την οικογένεια του, ενώ οι κάτοικοι ζούσαν σε μικρά χωριά γύρω από τα κέντρα αυτά. Δεν υπήρχαν καν οχυρώσεις. Η κατάληψη σύμφωνα με την Βίβλο έγινε τον επόμενο αιώνα, για τον οποίο δεν υπάρχει αντίστοιχη αλληλογραφία. Μόνο που οι ενδείξεις για τον 13ο αι. ήταν ότι η παρουσία των Αιγυπτίων ήταν ισχυρότερη, ενώ ο στρατός τους την διάβαινε συνέχεια σε εκστρατείες. Το ότι τα αιγυπτιακά οχυρά ήταν δραστήρια ως και τα τέλη του 12ου αι. είναι αδιαμφισβήτητο από τις αρχαιολογικές ανακαλύψεις σε αυτά. Αν θυμάστε ήδη υπάρχει από τα τέλη του 13ου αι. η αναφορά για την ύπαρξη στην περιοχή του ασήμαντου κράτους του Ισραήλ που ηττήθηκε από τους Αιγυπτίους.

Η πόλις Ιεριχώ που είναι η πρώτη που καταλήφθηκε από τους Ισραηλίτες, δεν έχει κανένα ίχνος κατοίκησης τον 13ο αι. ενώ τον 14ο αι. ήταν ένας μικρός φτωχικός οικισμός, ασήμαντος και φυσικά ανοχύρωτος. Επίσης, δεν υπάρχει κανένα είδος καταστροφής. Παρόμοια είναι τα ευρήματα στην πόλη Γαι. Αν και βρέθηκαν τα υπολείμματα μιας τεράστιας πόλης της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού, στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού δεν ήταν καν κατοικημένη. Το ίδιο και στην πόλη Γαβαών, το ίδιο και στις Κεφιρά, Βηρώθ, Καριάθιαρίμ, Αράντ και Εσεβών.

Να σημειωθεί ότι αρχές του 13ου αι. έγινε η σύγκρουση Αιγύπτου και Χετταίων, των δύο μεγάλων αυτοκρατοριών που διαφέντευαν την περιοχή, καταγεγραμμένη και από τους δύο συμμετέχοντες, που έληξε με νίκη και των δύο σύμφωνα με τα γραφόμενα εκάστου, δηλαδή χωρίς νικητή. Αυτό επιβραβεύτηκε και με τον γάμο του Ραμσή με την Χετταία πριγκίπισσα. Ταυτόχρονα, στην Δύση έχουμε την άνοδο του Μυκηναϊκού Πολιτισμού. Δείχνει η περίοδος, μια σχετική ειρήνη, άνοδο του εμπορίου και ευμάρεια. Μόνο που το 1130 π.Κ.Ε. βλέπουμε έναν άλλο κόσμο. Η Αίγυπτος έχασε όλες τις κτίσεις της, η Χατούσα και οι Μυκήνες έχουν καταστραφεί. Στην Κύπρο το εμπόριο χαλκού σταματά. Στην Χαναάν το Ουγκαρίτ το μεγάλο λιμάνι έχει γίνει στάχτη. Η Μαγεδδώ και η Ασώρ έχουν εγκαταλειφθεί και ερειπωθεί. Όλη η ανατολική Μεσόγειος έχει υποστεί μια επιδρομή από αυτούς που θα ονομάσουν “Λαούς της Θάλασσας” (εικ. 5).

Μέσα στους Λαούς αυτούς σύμφωνα με μία επιγραφή του Ραμσή Γ’ περιελάμβανε και τους Φιλισταίους, που εγκαταστάθηκαν τον 11ο αι. στην Άζωτο και Ακαρώνα. (Αν θυμάστε στην Βίβλο όταν υποτίθεται ήρθαν οι Εβραίοι, οι Φιλισταίοι ήταν ήδη εκεί).

Στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουμε πως ξεκίνησε το κύμα βίας, το σίγουρο είναι ότι δεν έγινε απότομα. Οι έρευνες στις πόλεις Ασώρ, Αφέκ, Λαχίς, Μαγγεδώ (που φέρονται σαν να ηττήθηκαν από τον Ιησού του Ναυή), καταστράφηκαν με διαφορά μεγαλύτερη του αιώνα. Πιθανές αιτίες μπορεί να είναι η εισβολή, η κατάρρευση του κοινωνικού συστήματος, η πολιτική εξέγερση, σε καμία περίπτωση δεν έγινε η καταστροφή από μια στρατιωτική δύναμη και μάλιστα σε μια εκστρατεία.

Το βιβλίο του Ιησού του Ναυή που γράφηκε τον 7ο αι. στο 15:21-62 περιλαμβάνει τον κατάλογο των πόλεων που εκείνη ακριβώς την εποχή είχε το βασίλειο του Ιωσία και δεν έχει καμιά σχέση με την εποχή στην οποία υποτίθεται αναφέρεται (εικ. 6).

Οι δύο πρώτες πόλεις που αναφέρονται στις συγκρούσεις της κατάληψης (κεφ. 16-17), είναι αυτές που διεκδικεί ο Ιωσίας από την Σαμάρεια μετά την

αποχώρησης της Ασσυρίας. Οι επόμενες κατακτήσεις του Ιησού στον Βορρά αντικατοπτρίζουν τις μελλοντικές διεκδικήσεις από το βασίλειο του Βορρά (Ισραήλ), περιοχές που σύντομα ένας νέος Ιησούς (βλέπε Ιωσίας) θα πρέπει να διεκδικήσει. Το βιβλίο του Ιησού δεν είναι τίποτα άλλο παρά έκφραση των οραματισμών και επιθυμιών ενός λαού και κυρίως της άρχουσας τάξης του σε συγκεκριμένο χώρο και περίοδο και δεν έχει σχέση με την εποχή και τον λόγο που αναφέρεται.

Στα παραρτήματα του βιβλίου, ο Φινκελστάιν έχει όλες τις σχετικές θεωρίες που έχουν ειπωθεί για το θέμα αυτό καθώς και της προέλευσης των Ισραηλιτών που θα δούμε τις σχετικές έρευνες παρακάτω.

Ποιοι ήταν οι Ισραηλίτες

Η χρήση της περιφερειακής χωρομέτρησης στα χαναναϊκά υψίπεδα, αποκάλυψε το που γινόντουσαν εγκαταστάσεις των αρχαίων λαών και το μέγεθος των οικισμών τους. Οι επιπλέον ανασκαφές σε συγκεκριμένα σημεία που έβγαιναν από τις χωρομετρήσεις, έδωσε την δυνατότητα να βρεθούν οι πρώτες κοινές εγκαταστάσεις στην Εποχή του Σιδήρου Ι (1200-1100), που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν πρώιμοι Ισραηλίτες. Περιελάμβανε μικρούς οικισμούς των 50 ή το πολύ 100 ανθρώπων. Συνολικά, γύρω στο 1000 π.Κ.Ε. περιελάμβανε ένα πληθυσμό 45 χιλιάδων (εικ. 7). Δεν υπάρχουν δημόσια κτίρια, αποθήκες, κτερίσματα, οχυρώσεις, όπλα, ναοί ή άλλα λατρευτικά σημεία εκτός από μια πέτρινη κατασκευή στο όρος Έμπαλ που κάποιοι θεώρησαν ως πρώιμο βωμό. Οι ασχολίες ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Η πρωιμότερη φάση κάποιων από αυτούς τους οικισμούς έδειξε άλλη διάταξη. Την ύπαρξη ενός περίκλειστου κύκλου από εγκαταστάσεις στην περιφέρεια του, που παραπέμπει σε κτηνοτροφική εγκατάσταση, με τον ίδιο τρόπο που νομάδες εγκαθίστανται κάπου και φτιάχνουν μια αυλή βάζοντας γύρω γύρω τις σκηνές τους (εικ. 8,9). Η μόνιμη εγκατάσταση των νομάδων και η μετατροπή τους σε αγρότες ξεκίνησε με ένα κύμα το 3500 π.Κ.Ε. (100 οικισμοί που παρήκμασαν το

2200), ένα δεύτερο την περίοδο 2000-1600 π.Κ.Ε. (220 οικισμοί που το 1100 απομένουν 25) και το τρίτο το αναφερόμενο που άρχισε το 1200 με 250 οικισμούς που στην Περίοδο Σιδήρου ΙΙ (900-586 π.Κ.Ε) αναπτύσσεται και ξεπερνάει τους 500 οικισμούς.

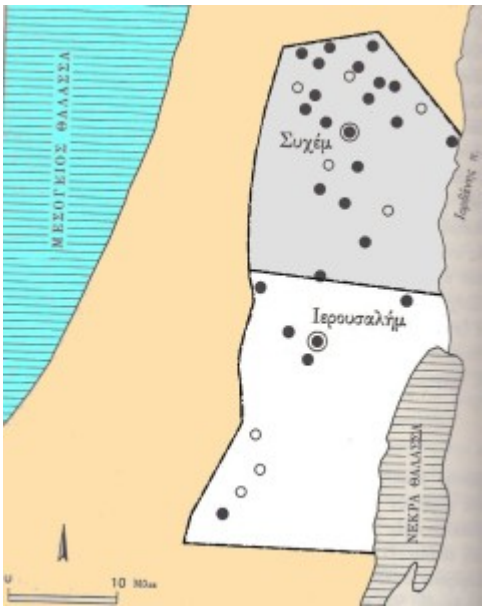
Και στις τρεις περιπτώσεις έχουμε πάρα πολλά κοινά στοιχεία και το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι η εμφάνιση του πρώιμου Ισραήλ οφείλεται στην κατάρρευση του χαναναϊκού πολιτισμού (πιθανόν δηλαδή των Ιξώς) που ήταν το προηγούμενο αδελφό κύμα νομάδων που είχε πλέον οριστικοποιηθεί στα πεδινά. Η μόνη διαφορά των νέων από τους παλαιότερους ήταν μία και μοναδική, η απέχθεια στο χοιρινό κρέας, όλα τα υπόλοιπα στοιχεία του πολιτισμού τους ήταν καθαρά χαναναϊκά.

Υπήρξε το πανίσχυρο και πάμπλουτο βασίλειο των Δαυίδ και Σολομώντα;
Κανένας από αυτούς τους τόσο "ισχυρούς" δύο βασιλείς (γύρω στο 1005-930 π.Κ.Ε. αντίστοιχα), δεν αναγράφεται σε κάποιο αιγυπτιακό ή μεσοποταμιακό ή άλλο εξωβιβλικό κείμενο. Κανένα αρχαιολογικό αποτέλεσμα δεν έφερε στο φως κάτι από τον θρυλικό Ναό του Σολομώντα, ή το τεράστιο παλάτι με τις 300 παλλακίδες.

Έχει βρεθεί μια επιγραφή στα Αραμαϊκά που αναφέρεται στην εισβολή του Αζαήλ βασιλιά της Δαμασκού στο βόρειο βασίλειο το 835 π.Κ.Ε. και ότι σκότωσε τον Οχοζία γιό του Ιωράμ βασιλιά του οίκου του Δαβίδ (Σε αντίθεση με την Βίβλο στην οποία ο δολοφόνος είναι ο Ιηού). Αυτό μας δείχνει ότι ο Δαβίδ ήταν υπαρκτό παλαιότερο πρόσωπο με φήμη και σε σχέση με το Βόρειο Βασίλειο άρα καμιά σχέση με την Ιερουσαλήμ.

Δεν υπάρχει καμία αρχαιολογική ένδειξη των κατακτήσεων του βασιλιά Δαβίδ, δεν υπάρχει κανένα ίχνος μνημειακής αρχιτεκτονικής στην Ιερουσαλήμ ή κάποιο ίχνος μεγάλης κλίμακας οικοδομικής δραστηριότητας στις Μαγεδδώ, Ασώρ, και Γεζέρ το 1000 π.Κ.Ε.. Ειδικά η περιοχή του Ιούδα έμεινε σχετικά άδεια από πληθυσμό και χωρίς μεγάλα αστικά κέντρα. Το 90% του πληθυσμού ήταν στα χωριά του Βορρά. Στην Ιερουσαλήμ ειδικότερα αν και έχουν βρεθεί εντυπωσιακά ευρήματα από την εποχή του Χαλκού (βλέπε Ιξώς), για την εποχή του 10ου αι. δεν έχει βρεθεί ούτε ένα θραύσμα αγγείου. Ίσως ήταν απλά μια κωμόπολη των λόφων. Ίσως μιλάμε για ξακουστούς ή και μυθικούς πολέμαρχους των λόφων (Απιρού) που έδρασαν πριν εμφανιστεί η κρατική οντότητα του Βορρά· για τον Νότο δεν το συζητάμε, θα δούμε παρακάτω.

Ο ανταγωνισμός Βορρά-Νότου

Σε κάθε νέα μετανάστευση στην περιοχή, διαπιστώθηκε ότι πάντα υπήρχε μια διάσταση Βορρά και Νότου, ακριβώς όπως φαίνεται με τα βασίλεια του Ιούδα και του Ισραήλ και αυτό συμβαίνει γιατί πράγματι υπάρχει ένας διαχωρισμός των υψιπέδων στο ύψος της Ιερουσαλήμ (εικ. 10). Το βόρειο κομμάτι είναι πιο πλούσιο, πιο ομαλό και πιο υγιεινό με αποτέλεσμα να είναι και πιο πολυάνθρωπο. Έτσι κράτος διαμορφώθηκε πρώτα στο βόρειο κομμάτι που είχε την πολυπλοκότητα της κοινωνίας για να το καταφέρει. Κατά τον 10ο αι. (εποχή Δαβίδ), ενώ το Ιούδα ήταν περιθωριακό και οπισθοδρομικό, το Ισραήλ άκμαζε. Η πρώτη δημιουργία πραγματικού κράτους όμως έγινε τον 9ο και μιλάμε για το βόρειο κομμάτι και με κέντρο την Σαμάρεια. Κατά τα άλλα και στις δύο περιοχές, λατρεύουν τους ίδιους θεούς και μεταξύ αυτών και τον Γιαχβέ. Το νότιο τμήμα θα αποκτούσε κρατική δομή 200 χρόνια αργότερα, παρά την προσπάθεια της Βίβλου να τα εμφανίζει σαν ισοδύναμα και αδελφά κράτη. Η όλη αφήγηση έχει να κάνει με την απειλή που εμφάνιζε το θρησκευτικό κέντρο της Βηθήλ το βόρειου βασιλείου στην κοντινή Ιερουσαλήμ την εποχή του βασιλιά Ιωσία. Μια σειρά από εκπληρωμένες προφητείες για την διάλυση του αρχαίου μοναδικού κράτους που μάλλον δεν υπήρξε ποτέ, αντανακλά την διάθεση του Ιωσία για πλήρη επικράτηση ρίχνοντας το φταίξιμο στους ομόφυλούς του τού Βορρά και τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις σαν δήθεν αποσχιστές. Μια επικράτηση που οφείλει να γίνει ώστε να "ξαναενωθεί" όλος ο λαός υπό το σκήπτρο της γενιάς του Δαβίδ που αντιπροσωπεύει πλέον ο Ιωσία.

Τα αρχαιολογικά δεδομένα είναι αμείλικτα. Η εποχή του 10ου αι. δεν έχει καμιά σχέση με τις ένδοξες αναφορές της Βίβλου, αντίθετα με τον 9ο όπου το βόρειο βασίλειο του Ισραήλ με την δυναστεία των Αμβριδών (Αμβρί, Αχαάβ, Οχοζίας, Ιωράμ), έφερε πραγματική αίγλη και ευμάρεια. Το πρόβλημα ήταν ότι αυτοί ήταν ειδωλολάτρες και οι προφήτες (Ηλίας-Ελισαίος) προειδοποίησαν ότι θα καταστραφούν. Το ότι οι προφητείες αυτές γράφτηκαν αργότερα δεν έχει και τόση σημασία.

Τόσο από αρχαιολογική όσο και από ιστορική άποψη, η επαναχρονολόγηση των

πόλεων αυτών, από τον καιρό του Σολομώντα στην εποχή των Αμβριδών, έχει τεράστιες επιπτώσεις. Καταργεί τη μοναδική αρχαιολογική ένδειξη ότι υπήρξε κάποτε μία ενιαία μοναρχία, με κέντρο την Ιερουσαλήμ, και αφήνει να εννοηθεί ότι ο Δαβίδ και ο Σολομών ήταν, με πολιτικούς όρους κάτι παραπάνω από πολέμαρχοι στην περιοχή των λόφων, η διοικητική επικράτεια των οποίων παρέμεινε σε τοπική κλίμακα, μέσα στα πλαίσια της λοφώδους περιοχής.

Οι χωρομετρικές ενδείξεις για έναν αιώνα αργότερα τον 8ο αι. δείχνουν ότι ο πληθυσμός του βόρειου βασιλείου (Ισραήλ) ήταν 350.000, το πιο πυκνοκατοικημένο κράτος της Εγγύς Ανατολής με περισσότερους κατοίκους από του Ιούδα (Νότιο Βασίλειο), και τα Μωάβ και Αμμών μαζί. Το μόνο που το συναγωνίζεται είναι το βασίλειο Αράμ-Δαμασκού στη νότια Συρία. Η ανάπτυξη του 9ου αι. συνέπεσε με την εμφάνιση των Φοινίκων και την ανάπτυξη του εμπορίου στην Ανατολική Μεσόγειο όπως και από την πολυσυλλεκτικότητα του πληθυσμού, αφού όπως είπαμε η διάκριση μεταξύ Χαναναίων και Ισραηλιτών την εποχή εκείνη δεν φαίνεται να υπήρχε. Για τον λόγο αυτό δεν μπορεί κανείς με τα αρχαιολογικά στοιχεία να πει ότι το βόρειο βασίλειο υπήρξε κατεξοχήν ισραηλιτικό με την εθνική, πολιτισμική και φυσικά θρησκευτική έννοια όπως το αντιλαμβανόμαστε μέσα από τα κείμενα των μετέπειτα συγγραφέων της Βίβλου. Η ισραηλιτικότητα του ήταν μεταγενέστερη εφεύρεση της ύστερης ιουδαϊκής μοναρχίας με σκοπό την επέκταση στον Βορρά.

Επιδρομή του Αζαήλ και των Αραμαίων

Είπαμε ήδη πριν για την επιγραφή του Αζαήλ που καυχήθηκε για τον φόνο του Ιωράμ. Παρά τα λεγόμενα της Βίβλου, ανακαλύφθηκε (όπως μας δείχνει επιπλέον και η επιγραφή) ότι η ενδοχώρα είχε καταληφθεί από τους Σύριους επί μια εκτεταμένη περίοδο.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η εισβολή αυτή στα μέσα του 9ου αι. ακολουθήθηκε από παρατεταμένη κατοχή και ίδρυση τριών νέων οχυρών (Νταν, Ασώρ, Βηθσαϊδά) που είναι κατεξοχήν αραμαϊκά. Επίσης εμφανίζεται μεγάλο κομμάτι πληθυσμού αραμαϊκού και πάρα πολλά όστρακα στην αραμαϊκή γλώσσα.

Ασσύριοι

Με την τραγική για τους Σύριους εξέλιξη της διαμάχης με τους Ασσύριους, το Βόρειο βασίλειο που είχε ήδη δηλώσει υποταγή στην Ασσυρία, κατάφερε να κερδίσει πάλι όλα τα χαμένα εδάφη και να μπει επίσης στην Συρία (επί Ιωά, Β'Βασ. 13:22-25).

Η νέα περίοδος ευημερίας (επί Ιεροβοάμ Β') μετά το 800, θα μείνει βαθιά χαραγμένη σαν χρυσός αιώνας για το Ισραήλ. Οι συγγραφείς της Βίβλου (Β' Βασ. 14:26-27) αναγκάζονται να το αποδεχτούν σαν ξαφνικό έλεος του Γιαχβέ προς τα απολωλότα του Βόρειου Βασιλείου παρά την ειδωλολατρεία τους, αλλά φυσικά έχει να κάνει με την διεθνή συγκυρία, και το παρελθόν ανάπτυξης που ήδη είχε. Όπως είπαμε πριν, την περίοδο αυτή έχουμε την μεγαλύτερη οικιστική και οικονομική άνθηση, κάνοντας την περιοχή την πιο πυκνοκατοικημένη της Εγγύς Ανατολής. Περιελάμβανε 350 χιλ. κατοίκους, ενώ αντίστοιχα το Ιούδα δεν ξεπερνούσε τους 100 χιλ. Να σημειωθεί ότι η πρώτη επίσημη σφραγίδα που έχει βρεθεί είναι του Ιεροβοάμ.

Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα τα μεγάλα έργα που δημιούργησε αυτός ο μονάρχης, σαν ερείπια, πλέον να ενέπνευσαν τους μεταγενέστερους συγγραφείς της Βίβλου, έναν αιώνα μετά, να τα αποδώσουν στον Σολομώντα και σε ένα φανταστικό ενωμένο βασίλειο, για να μην πάρει εύσημα ένας μη εγκεκριμένος από τον Γιαχβέ βασιλιάς. Οι καταδίκες των "προφητών" Αμώς και Ωσηέ αυτό δείχνουν.

Μετά τον θάνατο του Ιεροβοάμ, επικράτησαν φιλονικίες και αστάθεια. Ταυτόχρονα η Ασσυρία επί Τιγλάθ-πιλασάρ Γ΄, γνωστού και ως Πουλ, έγινε ιδιαίτερα σκληρή προς τους υποτελείς λαούς. Η αντίδραση του εσχάτως δημιουργημένου συνασπισμού Ισραήλ, Συρίας, Φιλισταίων δεν κατάφερε να σώσει το Ισραήλ από την επέλαση των Ασσυρίων και όλο το βασίλειο έγινε επαρχία των κατακτητών με κέντρο την Μαγεδδώ. Μετά από την κατάληψη έρχεται οι μετοίκηση, χιλιάδες κάτοικοι μεταφέρονται στα βάθη της Ασσυρίας, ενώ νέοι έποικοι από άλλες περιοχές της Ασσυρίας έρχονται στην Σαμάρια και εγκαθίστανται. Από τα ασσυριακά αρχεία έχουμε ότι 40 χιλ. (το 1/5 του πληθυσμού) μετοίκισε, που δείχνει ότι αναφέρεται μάλλον σε τεχνίτες, μέλη της αριστοκρατίας και ίσως και ταραχοποιά στοιχεία. Οι παραγωγικοί χωρικοί και οι

καλλιέργειες θα πρέπει να συνέχισαν κανονικά την ζωή τους εφόσον έδιναν τους φόρους τους. Οι μετρήσεις δείχνουν την δημογραφική συνέχεια σε όλη την επαρχία.

Η ιστορία του Ιούδα

Η αρχαιολογική σύγκριση του Ιούδα με το Ισραήλ είναι η μέρα με την νύκτα. Οι βασιλείς του δεν είχαν καμία ισχύ, καμία διοικητική ικανότητα, ήταν δύο διαφορετικοί κόσμοι. Μέχρι και τον 7ο αι. δεν υπάρχει καμία μνημειακή αρχιτεκτονική ή χρήση τετραγωνισμένων λίθων. Απουσιάζει κάθε στοιχείο ύπαρξης διαδεδομένης μόρφωσης, δεν υπάρχει κανένα ίχνος από την υποτιθέμενη ιουδαϊκή λογοτεχνία του 10ου αι. Οι πρώτες σφραγίδες και η πρώτη ένδειξη μνημειακής επιγραφικής εμφανίζεται τέλος του 8ου αι. Τα περισσότερα όστρακα και διαβαθμισμένα σταθμά (ένδειξη τήρησης αρχείων), εμφανίζονται τον 7ο αι. και μέχρι τότε δεν υπάρχει μαζική παραγωγή αγγείων ή εξαγωγή λαδιού.

Η περιοχή είναι μια ασήμαντη απομονωμένη αγροτική περιοχή χωρίς ίχνη πλούτου ή κεντρικής διακυβέρνησης. Δεν ξέπεσε από κάποιο χρυσό αιώνα, αλλά αργά και βασανιστικά αναπτύσσονταν σε ένα διάστημα τριών αιώνων.

Σύμφωνα με τα αιγυπτιακά αρχεία του Τελλ ελ-Αμάρνα (14ος αι.) η Ιερουσαλήμ ήταν μια αραιοκατοικημένη περιοχή με χαλαρό έλεγχο από τον βασιλιά της Αμπντί-Χέμπα. Ο πληθυσμός της με την ευρύτερη περιοχή δεν ξεπερνούσε τους 1.500, ήταν η πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Χαναάν. Αυτό που μπορεί να έχει σχέση με την βιβλική αφήγηση για την εμφάνιση του Δαβίδ, είναι η ύπαρξη των ληστρικών ομάδων των Απιρού που ταλαιπωρούσαν τους εγκατεστημένους ήδη ήσυχους γεωργούς, πρώην νομάδες με τις επιδρομές τους. Οι θεσμοί της Ιερουσαλήμ (παλαιότερη ονομασία Ουρουσαλήμ), ο Ναός και τα ανάκτορα, δεν ασκούσαν καμιά ιδιαίτερη επίδραση στον λαό της υπαίθρου του Ιούδα.

Σχετικά με τα λατρευτικά έθιμα, έχουν βρεθεί πήλινα εδώλια, βωμοί θυμιάματος, αγγεία σπονδών και προσφορές σε ολόκληρο το Ιούδα που δείχνουν ποικιλία λατρευτικών μεθόδων, αποκέντρωση και κανένα περιορισμό προς τον θεό Γιαχβέ ή τον συγκεκριμένο ναό.

Το αρχαίο Ιούδα λοιπόν όπως και το αρχαίο Ισραήλ ήταν πολυθεϊστικά όπως και όλοι οι λαοί της περιοχής. Δεν ξέπεσαν από μια μονοθεΐα στην πολυθεΐα, αλλά από την πολυθεΐα ξεχώρισε η λατρεία του Ιεχωβά (ή Γιαχβέ), τον ναό του οποίου είχαν στην Ιερουσαλήμ. Απόδειξη οι ανευρεθείσες επιγραφές των αρχών του 8ου αι. στο

βορειοανατολικό Σινά μέσα στην περιοχή του Ιούδα για την θεά Ασσηρώθ που αναφέρεται ως σύντροφος του Γιαχβέ. Αυτό δεν ήταν φυσικά χαρακτηριστικό μόνο της υπαίθρου και στην Βίβλο φαίνεται ότι υπήρχε τέτοιου είδους λατρεία και στην Ιερουσαλήμ και τον Ναό ακόμα και την εποχή της ύστερης μοναρχίας, το λένε οι ίδιοι οι προφήτες (Ιερ. 11:13, Α΄Βασ. 11:5, Β΄Βασιλ 23:13).

Η κατάσταση στο Ιούδα άλλαξε μετά το 720 π.Κ.Ε. όταν ο βασιλιάς Αχάζ δήλωσε την υποτέλεια του Ιούδα στους Ασσύριους που μόλις κατέλυσαν το βασίλειο του Ισραήλ και όλα γύρω του ήταν ασσυριακές επαρχίες. Μέσα σε μια μόνο γενιά η βασιλική ακρόπολη της Ιερουσαλήμ μετασχηματίζεται σε νευραλγικό πολιτικό και θρησκευτικό κέντρο εντυπωσιακών εξελίξεων, κυρίως λόγω των χιλιάδων προσφύγων από το κατακτημένο βασίλειο του Ισραήλ. Από μια έκταση 45 στρεμμάτων έγινε πραγματική πόλη 600 στρεμμάτων και ο πληθυσμός από 1.000 κατοίκους 15πλασιάζεται στους 15 χιλ. Το ίδιο και στην περιφέρεια, όλα τα χωριά μεγαλώνουν και γίνονται και νέες κωμοπόλεις ή οικισμοί στα νότια. Ο πληθυσμός όλου του Ιούδα ανεβαίνει ξαφνικά στους 120 χιλ. Ταυτόχρονα μετασχηματίζεται σε ένα πλήρες κράτος. Εμφανίζονται μνημειακές επιγραφές, σφραγίδες και αποτυπώματα σφραγίδων, όστρακα βασιλικής διακυβέρνησης, χρήση τετραγωνισμένων λίθων, κιονόκρανων, μαζική παραγωγή κεραμικών από κεντρικά εργαστήρια και διανομή σε όλη τη χώρα, εμφάνιση μεσαίου μεγέθους πόλεων περιφερειακά, παραγωγή λαδιού και κρασιού σε κρατική κλίμακα κλπ.

Ταυτόχρονα εμφανίζονται νέα ταφικά έθιμα με περίτεχνους τάφους στο βραχώδες υπόστρωμα στις άκρες των λόφων γύρω από την πόλη που δείχνει την δημιουργία μιας νέας αριστοκρατίας και την ξαφνική απόκτηση πλούτου. Η αλλαγή αυτή φαίνεται να προήλθε από την συνεργασία με το ασσυριακό εμπόριο, την εντατικοποίηση του αραβικού εμπορίου και την απότομη αύξηση του πληθυσμού από την μετανάστευση.

Μαζί με τον κοινωνικό μετασχηματισμό στα τέλη του 8ου αι. φαίνεται ότι έγινε και μια έντονη θρησκευτική διαμάχη, που έχει άμεση σχέση με την δημιουργία της Βίβλου όπως την ξέρουμε σήμερα. Μετά την πτώση της Σαμάρειας, εμφανίζεται ένας νέος πολιτικός στόχος, η επανένωση όλου του Ισραήλ. Στα πλαίσια αυτής της αλλαγής έπρεπε να καθορίσουν οι ιερείς τους ορθούς τρόπους για όλους τους Ιουδαίους αλλά και όλους τους υπόδουλους Ισραηλίτες του Βορρά. Τι είναι αυτό που τους διαφοροποιεί από τους επήλυδες ή τους παλαιούς Χαναναίους. Αυτό δείχνει ότι μεταξύ των τελών του 8ου και των αρχών του 7ου αι. γεννήθηκε η μονοθεϊστική παράδοση του Ιουδαιοχριστιανισμού. Το νέο αυτό κίνημα (υπάρχουν

κάποιες θεωρίες πως μπορεί να ξεκίνησε), ξεκίνησε σκληρό και συνεχή αγώνα με τους υποστηρικτές των παραδοσιακών ιουδαϊκών τυπικών. Αν και αρχικά φαίνεται μειοψηφία, επικρατεί κατά διαστήματα, λόγω του πλούτου αλλά και της ανάπτυξης της παιδείας. Για πρώτη φορά στο Ιούδα η επιρροή προερχόταν από την ύπαρξη γραπτών κειμένων και όχι από την επανάληψη επών και ασμάτων. Έτσι στα πλαίσια της συγκεντρωτικότητας στην δύναμη της Ιερουσαλήμ, που συμβολίζει ο ένας θεός και της νέας εθνικής αφήγησης, το παλιό ξαφνικά θεωρήθηκε ξενόφερτο και το νέο αληθές. Στα πλαίσια αυτά δημιουργήθηκε-τροποποιήθηκε σταδιακά και η ιστορία του Ισραήλ με την ιστορία που θα έπρεπε αυτό να είχε.

Οι ενδείξεις μέσα από την Βίβλο για το πότε ξεκίνησε αυτή η αλλαγή, δείχνουν στην άνοδο του Εζεκία στον θρόνο του Ιούδα στα τέλη του 8ου αι. (Β΄Βασ. 18:3-7). Τα αρχαιολογικά ευρήματα διίστανται, αλλά είναι σίγουρο ότι η βαθιά αλλαγή ξεκίνησε γύρω σε αυτή την περίοδο. Το βασίλειο του Ιούδα γίνεται το κέντρο όλου του Ισραήλ, η Ιερουσαλήμ το κέντρο λατρείας του Γιαχβέ, και οι απόγονοι της δυναστείας του Δαβίδ οι μόνοι νόμιμοι εκπρόσωποι και εκφραστές του καθεστώτος του Γιαχβέ επί γης.

Ας έρθουμε τώρα στην επανάσταση του Εζεκία. Σύμφωνα με την Βίβλο (Β’ Βασ. 18:21, 19:9) ύψωσε το λάβαρο της επανάστασης στους Ασσύριους συμμετέχοντας σε ένα συνασπισμό με την Αίγυπτο. Μάλιστα η Βίβλος αναφέρει πριν τη δράση του πάλι την αποστασία του Ισραήλ που επειδή ήταν αμαρτωλό, έχασε και ο Γιαχβέ δεν τους βοήθησε, αντίστοιχα τώρα ο βασιλιάς είναι ευσεβής, ο Γιαχβέ βοήθησε και ο στρατός των Ασσυρίων κατατροπώθηκε. Ας δούμε όμως τι λένε οι ανασκαφές και τα ασσυριακά αρχεία.

Οι Ασσύριοι εισβάλλουν στο Ιούδα 4 χρόνια μετά την αποστασία, το 701. Πολιόρκησαν και κατέλαβαν και κατέστρεψαν όλες τις πόλεις με πολιορκία και άφησαν μόνο την Ιερουσαλήμ εγκλωβισμένη και αποκομμένη. Μίκρυναν την χώρα του Ιούδα σε μία πόλη και αύξησαν τον φόρο υποτέλειας. Μάλιστα οι ασσυριακές πηγές μιλάνε για 200 χιλ. ανθρώπους που απέσπασαν από την Ιουδαία αριθμός προφανώς υπερβολικός. Οι καταστροφές στις πόλεις αποδείχθηκαν και μάλιστα στη Λαχίς βρέθηκε και η ασσυριακή πολιορκητική ράμπα η ίδια που είναι

ζωγραφισμένη σε αντίστοιχο ανάγλυφο των Ασσυρίων που δείχνει την πολιορκία και την καταστροφή της καθώς και η αμυντική ράμπα από την πλευρά των αμυνομένων. Αν και διαθέτουμε μόνο τα κείμενα της παράταξης του Γιαχβέ, μετά την καταστροφή θα πρέπει στην Ιερουσαλήμ να έγινε θρησκευτική ταραχή και οι οπαδοί των παραδοσιακών θρησκειών να έριξαν το φταίξιμο στους οπαδούς του Γιαχβέ για τους νεοτερισμούς τους. Το θέμα είναι ότι 3 χρόνια μετά που πέθανε ο Εζεκίας και ανέλαβε ο δωδεκάχρονος Μανασσής, ο θρησκευτικός πλουραλισμός επανήλθε και η Βίβλος το περιγράφει με περισσή οργή και μάλιστα τον στολίζει με την ευθύνη και για την μελλοντική καταστροφή της Ιερουσαλήμ (Β΄Βασ. 21:3-7, 21:11-15). Ο Μανασής κατάφερε πάντως και να μειώσει την φορολογία στους Ασσύριους, και να κάνει ένα καινούργιο αγροτικό πρόγραμμα και να αυξήσει τα έσοδα, επανελέγχοντας την επαρχία, ενώ δημιούργησε και σχέσεις με την Αραβία. Φυσικά οι μονοθεϊστές θα πρέπει να αντέδρασαν και υπάρχουν ενδείξεις κοινωνικών ταραχών, που επιβεβαιώνονται και από την Βίβλο (Β΄Βασ 21:16).

Ο Μανασσής πέθανε το 642 π.Κ.Ε. και ανέλαβε ο γιος του Αμών που συνέχισε την πολιτική του. Σε 2 χρόνια όμως έγινε πραξικόπημα και δολοφονήθηκε, η ελίτ τότε της χώρας αφού σκότωσε τους συνωμότες έβαλε στον θρόνο τον οκτάχρονο γιο του Αμών τον Ιωσία, ο οποίος βασίλευσε για 31 χρόνια. Το στρατόπεδο του Γιαχβέ κυριάρχησε πάλι και άφησε ένα ανεξίτηλο έργο με την αχρονική συλλογή των εβραϊκών κειμένων που έπρεπε, που είναι και τα θεμέλια της Βίβλου που έχουμε σήμερα. Σύμφωνα με την Βίβλο (Β΄Βασ. 22:8), το 622 έγινε μια θαυματουργή ανακάλυψη μέσα στον Ναό όπου γινόταν ανακαίνιση. Βρέθηκε ένα βιβλίο (το βιβλίο του Νόμου που είναι πρώιμη εκδοχή του Δευτερονομίου), σύμφωνα με το οποίο ο τρόπος που λάτρευαν τον Ιεχωβά ήταν λανθασμένος. Ο Ιωσίας διάβασε μπροστά σε όλο τον λαό το βιβλίο της διαθήκης και έδωσε υπόσχεση ότι θα τηρεί τις εντολές του και τους νόμους του και το ίδιο και όλος ο λαός. Αμέσως άρχισε εκκαθάριση όλων των ειδωλολατρικών στοιχείων και ιερέων και κατέστρεψε όλους τους αρχαίους ιερούς τόπους επιβάλλοντας έτσι τον μονοθεϊσμό του Γιαχβέ. Αρχαιολογικά φαίνεται ότι όλες οι σφραγίδες που παλαιότερα είχαν εικόνες σχετικές με την λατρεία των άστρων από τα τέλη του 7ου αι. έχουν αντικατασταθεί με ανεικονικές σφραγίδες. Σε ιδιωτικό όμως επίπεδο δεν φαίνεται να άλλαξαν και πολλά, αφού έχουν βρεθεί πάρα πολλά ειδώλια που ταυτίζονται με την Ασσηρώθ – Αστάρτη σε αφθονία σε ιδιωτικές κατοικίες, σε όλο το Ιούδα την αντίστοιχη εποχή μέχρι και την καταστροφή.

Μετά το 610 η φθίνουσα ασσυριακή αυτοκρατορία αποχώρησε τόσο από την

Αίγυπτο όσο και από τις περιοχές της Χαναάν. Αντίστοιχα οι Αιγύπτιοι κατέλαβαν όλη την παραλιακή ζώνη έως την Φοινίκη, και το βασίλειο το Ισραήλ ήταν στα χέρια τους. Τα υψίπεδα του Ιούδα, συνέχισαν να είναι εκτός του ενδιαφέροντός τους. Αλλά το ηθικό των Ιουδαίων αναπτερώθηκε όπως ήδη είδαμε ότι θα αποκτούσαν όλο το Ισραήλ. Φαίνεται ότι έγιναν πράγματι κάποιες προσπάθειες προς τον Βορρά για τις οποίες δεν έχουμε ακόμα αρχαιολογική ταυτοποίηση των θέσεων που αναφέρονται, αλλά με τελικό τραγικό αποτέλεσμα. Στην Μαγεδδώ, ο Ιωσίας σκοτώθηκε από τους Αιγυπτίους, πιθανόν για τις προσπάθειες του και τις βλέψεις του προς τον Βορρά και το κράτος έγινε δορυφόρος των Αιγυπτίων (η Βίβλος αναφέρει ότι προσπάθησε να ανακόψει την προέλαση τους ανατολικά). Η ίδια η Βίβλος είναι λακωνική για το θέμα της δολοφονίας του, αφού δεν μπορεί να δικαιολογήσει την ξαφνική ατυχία ενός τόσο ευνοούμενου του Γιαχβέ (Β΄Βασ. 23:29). Οι διάδοχοι επέστρεψαν στις ειδωλολατρικές συνήθειες και τάχθηκαν με τους Αιγύπτιους. Μόνο που το 597 αφού οι Βαβυλώνιοι συνέτριψαν κάθε Ασσυριακή αντίσταση και έτρεψαν σε φυγή τους Αιγυπτίους, πολιόρκησαν κατέλαβαν και έκαψαν την Ιερουσαλήμ, που ήταν στην σφαίρα επιρροής των Αιγυπτίων, αφού γκρέμισαν όλα τα κτήρια και τον ναό. Η επαρχία είχε προηγηθεί και οι αρχαιολογικές έρευνες έχουν φέρει στο φως όλα τα στοιχεία της καταστροφής.

Αιχμαλωσία και επιστροφή

Μέρος του πληθυσμού των Ιουδαϊτών το πιο φτωχό, που πλέον μετονομάζονται σε Ιουδαίοι, παρέμεινε στην Ιούδα και μάλιστα τους επετράπη και κάποιου είδους αυτονομία. Το διοικητικό κέντρο της περιοχής έγινε το Μισπά μια μικρή πόλη βόρεια της Ιερουσαλήμ κάτω από την διοίκηση του Γεδαλία που όρισαν οι Βαβυλώνιοι. Σύντομα όμως ο Γεδαλίας δολοφονήθηκε από τον Ισμαήλ γιο του Νεθανία (του τελευταίου βασιλιά) προφανώς γιατί απειλούσε το μέλλον του οίκου του Δαβίδ. Μαζί δολοφονήθηκαν όσοι συνεργαζόντουσαν με τους Βαβυλωνίους και ο λαός φοβούμενος τις εξελίξεις έφυγε για την Αίγυπτο μαζί και ο φίλος της ειρήνης με τους Βαβυλώνιους, προφήτης Ιερεμίας. Η περιοχή άδειασε τελείως από πληθυσμό.

Το 539 η βαβυλωνιακή αυτοκρατορία καταστράφηκε από τον Κύρο βασιλιά των Περσών και οι Ιουδαίοι πήραν την άδεια να επιστρέψουν στην Ιούδα και να ξανακτίσουν τον ναό του. Έτσι άρχισε η δεύτερη περίοδος του Ναού. Πολλοί Ισραηλίτες από τον Βορρά που θέλησαν να βοηθήσουν και αυτοί στην ανοικοδόμηση αποπέμφθηκαν από τον ιερέα Ιησού. Η παράταξη που είχε επιβιώσει

πίστευε ότι τώρα είχε εκ θεού το δικαίωμα να καθορίσει ξεκάθαρα τον χαρακτήρα της ιουδαϊκής θρησκείας και αυτό έφερε και αντίδραση από την πλευρά του Ισραήλ που χαρακτηρίζεται πλέον στα κείμενα υποτιμητικά, σαν "τα έθνη της γης".

Το 516 ολοκληρώθηκε η ανοικοδόμηση, ενώ 50 χρόνια αργότερα έφθασε στην Ιερουσαλήμ από την Βαβυλώνα ο γραμματέας Εσδράς με καταγωγή από τον αρχιερέα Ααρών, με λεφτά από τον Αρταξέρξη και δικαστική εξουσία. Με την άφιξη διαπιστώνει ότι ο λαός μαζί και οι ιερείς και οι Λευίτες δεν απείχαν από τα βδελύγματα των εθνών γειτόνων τους. Αμέσως απαγόρευσε τις επιγαμίες και κάλεσε τους συμπατριώτες του να διώξουν τις αλλόδοξες γυναίκες τους και ο λαός απάντησε ότι θα το κάνει. (Α΄ Εσδ. 9:5-10). Μετά εμφανίστηκε σαν διοικητής ο Νεεμίας οινοχόος του Πέρση βασιλιά που ανέλαβε χρέη διοικητή το 445. Έβαλε παρόμοιους κανονισμούς για την αυστηρή τήρηση των νόμων του Δευτερονομίου. Κάτω από το βάρος των εξελίξεων η δευτερονομιστική ιστορία έπρεπε να τροποποιηθεί. Έπρεπε να αναφερθεί εν συντομία στον θάνατο του Ιωσία και την καταστροφή, αλλά έπρεπε να δώσει και νόημα στα συμβάντα. Να τα εντάξει στο σχέδιο του Θεού και στην υπόσχεση που είχε δώσει στον Δαβίδ. Έτσι η ατυχία του Ιωσία μπαίνει σε νέο πλαίσιο ότι η καταστροφή ήταν αναπόφευκτη ήδη από την ειδωλολατρική στροφή του Μανασή. Στο βιβλίο, ο Φινκελστάϊν έχει όλες τις σχετικές προσθήκες που διαφοροποιούν το δευτερονομικό μήνυμα και πως η συμφωνία μεταξύ Γιαχβέ και Δαβίδ μετατράπηκε με δεξιοτεχνία σαν συμφωνία μεταξύ Θεού και του λαού στο Σινά.

Κατά την έρευνα
Η έρευνα διαπίστωσε ότι η Ιουδαία δεν άδειασε τελείως. Γύρω στους 30 χιλ κάτοικοι συνέχισαν την ζωή τους. Στα βόρεια της χώρας δεν υπήρχαν καταστροφές γεγονός που επιβεβαιώνει συνθηκολόγηση κάποιων πόλεων. Η Ιερουσαλήμ φυσικά καταστράφηκε πλήρως και δεν κατοικήθηκε το διάστημα αυτό.

Η τάση του Κύρου να ενισχύει τις τοπικές κοινωνίες και θρησκείες ώστε οι λαοί να είναι πιο ήρεμοι, βοήθησε ιδιαίτερα στην μετοικεσία. Το πρόβλημα με την βασιλεία του Δαβίδ που χάθηκε, λύθηκε με την αντικατάστασή της από τον ίδιο τον Ναό που έγινε τώρα το κέντρο εθνικής ταυτότητας του λαού της Ιουδαίας. Η ιστορία διαμορφώνεται πλέον κάτω από τα νέα δεδομένα. Η Έξοδος και η επιστροφή στην χαμένη πατρίδα των προγόνων, ταυτίζεται και νοηματοδοτεί την επιστροφή από την Βαβυλώνα. Η διάκριση των Ιουδαίων και Χαναναίων έχει τώρα παρόμοια λειτουργία με τους νέους γείτονες, όπως οι νεοεγκατασταθέντες

Εδωμίτες και η παράδοση της ταφής των πατριαρχών σε σπήλαιο της Χεβρώνας τώρα αποκτά νόημα διεκδίκησης.

Πολλές προσθήκες και αλλαγές έγιναν ώστε η ιστορία να επιτελέσει πολλαπλούς ρόλους. Η καταγωγή τους δεν διαμορφώθηκε τυχαία, ο προπάτορας ήταν από την κοσμοπολίτικη Ουρ από την καρδιά του πολιτισμένου κόσμου, ενός πολιτισμού που μάλιστα οι περισσότεροι είδαν με τα μάτια τους και έζησαν εκεί ως εκτοπισμένοι. Η ολοκλήρωση λοιπόν έγινε αυτή την περίοδο, μετά την αιχμαλωσία, αλλά δεν τελείωσε. Συνέχισε ακόμα αργότερα την εποχή των ελληνιστικών βασιλείων την εποχή των Μακκαβαίων. Μετά όμως από την μετάφραση στα Ελληνικά που έγινε γύρω στον 2ο αι. έχουμε και την μορφή που έχουμε σήμερα. Η συμβολή της αρχαιολογίας είναι στην κατανόηση ότι η ολοκλήρωση ενός τέτοιου έπους έγινε σε ένα μικρό σχετικά διάστημα από έναν μικρό λαό με ιδιαίτερη μεγαλοφυΐα στην σύλληψη και ολοκλήρωσή του, στην προσπάθεια δημιουργίας εθνικής αξιοπρέπειας και ετεροπροσδιορισμού από τους πάντα απειλητικούς γείτονές του.

Συμπεράσματα

Τα στοιχεία είναι καταιγιστικά, στο ότι η θρησκεία του μοναδικού Γιαχβέ γεννήθηκε τον 7ο αι. και οριστικοποιήθηκε τον 5ο, από ένα πάνθεον που περιελάμβανε ήδη τον Γιαχβέ μαζί με άλλους θεούς. Οι Εβραίοι ήταν απλοί πολυθεϊστές νομάδες που εγκαταστάθηκαν στα ορεινά της Παλαιστίνης και ακολούθησαν την πορεία των υπολοίπων λαών της περιοχής, με τις έριδες και τα προβλήματα τους ανάμεσα σε τεράστιες αυτοκρατορίες, που πότε η μία πότε η άλλη τους δυνάστευαν. Όλη η ιστορία με τους πατριάρχες, το ταξίδι στην Αίγυπτο, ο Μωυσής, η Έξοδος, η κατάληψη της Γης της Επαγγελίας, το θαυμαστό βασίλειο του βασιλιά Σολομώντα και Δαβίδ, ήταν μια αριστοτεχνικά δομημένη επινόηση σειράς ψεμάτων, ενταγμένη στην ιδεολογία του 7ου αι. για ένωση όλων των Εβραίων σε μια κουλτούρα και ένα μεγάλο κράτος. Ακόμα και τα υπόλοιπα γεγονότα μετά τον 9ο αι. είναι διαστρεβλωμένα ή επηρεασμένα μέσα από την συγκεκριμένη ιδεολογία που θέλει όλα να τα κάνει ο Γιαχβέ για επιβράβευση ή τιμωρία των υποτιθέμενων εκλεκτών του, εφόσον δεν ταίριαζαν με την ιδεολογία του ιερατείου ή της άρχουσας τάξης που τελικά επικράτησε.

Τα κείμενα αυτά είναι η δημιουργημένη εθνική ιδεολογία των Εβραίων και ένα φοβερό όπλο συσπείρωσης σε μια επινοημένη μυθολογία με συγκεκριμένους σκοπούς. Την ιδεολογία αυτή μετάτρεψαν οι χριστιανοί σε νέα νοηματοδοσία. Το πρωτείο και η διαθήκη προς τον Δαβίδ από τον Θεό, έγινε έντεχνα μέσω του Ναού πρωτείο για τον λαό, με την εμφάνιση του Χριστιανισμού όμως, επανέρχεται η

διαθήκη προς τον Δαβίδ σαν προφητεία για να έρθει ο κατά σάρκα απόγονός του, σαν συνεχιστής της βασιλείας του με νέο πλέον νόημα.

Επειδή παραμένει το ερώτημα, ότι αφού όλη η ιστορία είναι ένα εθνικιστικής λογικής παραμύθι των Εβραίων, γιατί πρέπει να ασχολούμαστε μαζί του και να του δίνουμε βάση; Η απάντηση όπως λέει και ο Μιχάλης Καλόπουλος είναι:

> *Αν λοιπόν για τις ανάγκες της συγγραφής ενός βιβλίου-παρακαταθήκης (ή Διαθήκης όπως αποκαλείται), κάποιοι ιερείς θέλησαν μεθοδικά να καταγράψουν, δίκην συνταγής, (συγκαλυμμένα κάτω από έναν θεολογικό μανδύα), τις κατάμαυρες αυτές θεολογικές ραδιουργίες, και αποφάσισαν, όλα αυτά τα εκπληκτικά κατορθώματα, να τα χρεώσουν σε κάποιον φανταστικό Αβραάμ ή Μωυσή, αυτό ούτε στο ελάχιστο δεν μειώνει την αξία και την λειτουργικότητα της καταχθόνιας πρότασης που ήθελαν να διασώσουν για τις μεταγενέστερες γενιές.*
>
> *Συγγράφοντας λοιπόν έναν τέτοιο θεολογικό κώδικα, ύπουλης, μαγικής δηλητηριοχρησίας, επόμενο είναι να εφευρίσκεις όχι μόνο φανταστικούς θεούς και αγγέλους, αλλά και ήρωες που τους ωραιοποιείς για να διασώσουν τις μεθόδους, επίθεσης, κλοπής και κατάκτησης του μόχθου και της εξουσίας των αφελών ανθρώπων!*
>
> *Μάθετε λοιπόν, ότι οι σωστές απομυθοποιήσεις, γίνονται πάνω στα γραφθέντα και πιστευθέντα. Δηλαδή στους πιστευθέντες ήρωες και μύθους.*
>
> *Όταν μια γιγαντιαίων διαστάσεων πίστη, εδραιωθεί στην δράση και στα λόγια κάποιων προφητών, και οι ίδιοι που δημιούργησαν αυτή την πίστη, ξαφνικά κηρύττουν τους αγιοποιημένους αυτούς ήρωες σε αφάνεια, τότε η μεν πίστη και τα κλεμμένα προνομία, παραμένουν στα χέρια των απατεώνων που διαχειρίσθηκαν αυτή την πίστη, ενώ απ' την άλλη μεριά, όλες οι ευθύνες και κάθε ανάγκη απολογίας, βολικότατα εξαφανίζονται! Κάτι τέτοιο θα ήταν πραγματικά πολύ βολικό!*

Σε αυτό όλο το παραμύθι, στην ιδεοληψία του προπατορικού αμαρτήματος και στην απάτη των προφητών, συνεπικουρούμενα από την μεσσιανική αναμονή του 1ου αι. και νέους επίσης δημιουργημένους μύθους με την ίδια σχεδόν πλούσια φαντασία, στήθηκε το νεότερο παραμύθι του Χριστιανισμού, που έφερε τον Μεσαίωνα και ακόμα ντοπάρει εκατομμύρια ανθρώπους καταστρέφοντας ψυχές,

οικογένειες, έθνη, με δημιουργημένες απάτες στηριγμένες σε άλλες απάτες, που θεωρούνται “απόλυτες αλήθειες”. Είναι λοιπόν σκόπιμο να αποδομηθεί τόσο στην ιστορία του όσο και στην σαθρή ηθική του στην κοινωνία, για να λάμψει κάποια στιγμή η αλήθεια, να ξεφύγει ο κόσμος από την θολούρα του ανορθολογισμού και να επικρατήσει η αλήθεια και η Λογική.

Φιλίστωρ

Παραρτήματα, παραπομπές κι επεξηγήσεις

Παράρτημα Α’

Διαστρωμάτωση των σημαντικότερων έργων της Π.Δ.

J Jahvist (το Γιαχβέ στα γερμανικά) γραμμένα στο Ιούδα

E Ελοχίμ. γραμμένα στο Ισραήλ, πρέπει να περιλαμβάνει τα αρχαιότερα κείμενα

D Δευτερονομιστές

P Priest

JE ή και ομάδα R συνδυασμένη φιλολογική επέμβαση, το πιθανόν κατά την βαβυλώνια αιχμαλωσία.

Ενδεικτική για μερικά μόνο βιβλία με πληροφορίες από το : Η Βίβλος και οι Έλληνες, Μάριος Βερέττας, 2001.

Γένεσις

1 P
2:1-3 P
2:4 J
2:5-25 JE
3:1-23 JE
3:24 J
4 J
5 JE
6 – 8 J
9:1-9 J
9:10-29 JE
10 JE

11 P
12-13 J
14 JE
15 E
16-17 JE
18-20 J
21:1-7 J
21:8-32 E
21:33-34 J
22:1-14 E
22:15-24 JE
23 P
24 J
25:1-6 JE
25:7-17 P
25:18-34 JE
26 JE
27:1-45 J
27:46 JE
28-39 JE
40 E
41 JE
42 E
43 JE
44 E
45 JE
46:1-5 JE
46:6-27 P
46:28-34 JE
47-50 JE

ΕΞΟΔΟΣ

1-3 JE
4-5 J
6:1 JE
6:2-30 P

7:1-13 P
7:14-29 JE
8:1-19 JE
8:20-28 J
9:1-7 J
9:8-35 JE
10:1-11 J
10:12-29 JE
11-14 JE
15 E
16-19 JE
20 E (μάλλον πρόκειται για ατόφια αντίγραφα κειμένων της J)
21-22 JE
23 E (μάλλον πρόκειται για ατόφια αντίγραφα κειμένων της J)
24-25 JE
26-29 P
30-32 JE
33:1-11 E
33:12-23 J
34:1-6 J
34:7-11 E
34:12-26 J
34:27-35 JE
35-40 P

Λευιτικό P

Αριθμοί

1-9 P
10:1-28 P
10:29-36 J
11 J
12 E
13-14 JE
15 P
16-17 JE

18-19 P
20-21 JE
22-24 E
25 JE
26 P
27-30 JE
31 P
32 JE
33-34 P
35-36 JE

Δευτερονόμιο D

Ιησούς του Ναυή

1 D
2:1-9 JE
2:10-11 D
2:12-24 JE
3:1-13 JE
3:14 D
3:15-17 JE
4:1-5 JE
4:6-9 D
4:10-24 JE
5:1-9 JE
5:10-12 P
5:13-15 JE
6-9 JE
10:1-27 JE
10:28-42 D
11:1-9 JE
11:10-11 ?
11:12-23 D
12 D
13:1 JE
13:2-6 D

13:7 JE
13:8-12 D
13:13-32 JE
14 JE
15-19 P
20 JE
21:1-42 P
21:43-45 JE
22 JE
23 D
24 E

Ησαΐας

1-12 έργο του Ησαΐα ή του πρώτου προφήτης
13 άγνωστη πηγή
14:1-23 άγνωστη πηγή
14:24-32 έργο του Ησαΐα
15-23 έργο του Ησαΐα
24-27 έργο του ανώνυμου σταχυολόγου
28-33 έργο του Ησαΐα
34-36 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
37:1-21 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
37:22-33 άγνωστη πηγή
37:34-38 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
38:1-8 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
38:9-20 άγνωστη πηγή
38:21-22 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
39 Αντιγραφή από Β΄Βασιλέων
40-55 έργο του 2ου ανώνυμου προφήτη
56-66 έργο του 3ου ανώνυμου προφήτη

Παράρτημα Β’

Βασιλείς του Ισραήλ και του Ιούδα (Anchor Bible Dictionary)

Ιούδα		Ισραήλ	
Σαούλ εκτίμηση 1025 -1005			
Δαβίδ εκτίμηση 1005-970			
Σολομών εκτίμηση 970-931			
Ροβοάμ	931-914	Ιεροβοάμ Α’	931-909
Αβιάμ	914-911	Ναδάβ	909-908
Άσα	911-870	Βαασά	908-885
Ιωσαφάτ	870-846	Ηλά	885-884
Ιωράμ	851-843	Ζιμρί	884
Οχοζίας	843-842	Τιβνί	884-880
Γοθολιά	842-836	Αμβρί	884-873
Ιωάς	836-798	Αχαάβ	873-852
Αμασίας	798-769	Οχοζίας	852-851
Αζαρίας	785-733	Ιωαράμ	851-842
Ιωάθαμ	729-743	Ιηού	842-814
Άχαζ	743-727	Ιωαχάζ	817-800
Εζεκίας	727-698	Ιωάς	800-784
Μανασσής	698-642	Ιεροβοάμ Β’	788-747
Αμών	641-640	Ζαχαρίας	747
Ιωσίας	639-609	Σελλούμ	747
Ιωαχάζ	609	Μαναήμ	747-737
Ιωακίμ	608-598	Φακεΐας	737-735
Ιωαχίν	597	Φακεέ	735-732
Σεδεκίας	596-586	Ωσηέ	732-724
_	Πολυθεϊστική βιβλική αξιολόγηση	όνομα	Το όνομα αυτό αναφέρεται στο κείμενο

Πηγές

+

Βιβλιογραφία

Οι περισσότερες πληροφορίες βρίσκονται στο βιβλίο των Ίσραελ Φινκελστάιν και

Νιλ Άσερ Σιλμπερμαν, ΒΙΒΛΟΣ Η Αλήθεια πίσω από τις Ανασκαφές, μετ. Στ. Κωνσταντινέα, εκδ. Κάκτος, Αθήνα 2003.
Σχετικά με την χρονολόγηση και την συγγραφή της Βίβλου διαβάστε:
https://en.wikipedia.org/wiki/Dating_the_Bible
και
McDermott, John J., "Reading the Pentateuch: a historical introduction" (Pauline Press, 2002) σ.21. Google Books. October 2002.
Πληροφορίες και ιδέες ελήφθησαν επίσης από το εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο:
Η Βίβλος και οι Έλληνες, Μάριος Βερέττας, 2001.
Άλλα σχετικά ενδιαφέροντα κείμενα:
Becking, Bob, Only One God? Monotheism in Ancient Israel and the Veneration of the Goddess Asherah
https://books.google.com.au/books?id=z72KmReV-bIC&printsec=frontcover&dq=Only+One+God%3F+Monotheism+in+Ancient+Israel+and+the+Veneration+of+the+Goddess+Asherah&hl=el#v=onepage&q&f=false
Barstad, Hans M, History and the Hebrew Bible
https://books.google.com.au/books?id=zqJxkKy-cMMC&printsec=frontcover&dq=Barstad+History+and+the+Hebrew+Bible:+studies+in+ancient+Israelite+and+ancient+Near#v=onepage&q&f=false